

جغرافیا و روابط انسانی، زمستان ۱۳۹۷، دوره ۱، شماره ۳

نقش و جایگاه شهدای شهرسرفاریاب استان کهگیلویه و بویراحمد در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

بهروز خشت زر

کارشناس ارشد جغرافیا و دفاع مقدس

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۲۹

چکیده

ایثار و شهادت، دو محور اساسی در فرهنگ اسلامی و این فرهنگ، باعث بقای اسلام و نظام اسلامی است. بر اساس این دو محور است که اسلام روی پایه های خود ایستاده و در قبال هر طوفانی ایستادگی می کند. با نگاهی اجمالی به تاریخ ملل، درمی یابیم که چنانچه ملتی از فرهنگ ایثار و شهادت برخوردار بوده، پیروز و سربلند باقی مانده است. اما برای اینکه جامعه در مسیر دائمی ایثار و شهادت قرار بگیرد و به عبارتی؛ برای اینکه فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه پایدار باشد و دچار آفت نشود، باید به اسباب ها و صیانت از آن ها پرداخت.

شهر سرفاریاب مرکز بخش سرفاریاب از توابع شهرستان چرام، یکی از شهرهای استان کهگیلویه و بویراحمد، دارای ۸ شهید والامقام که در جنگ حق علیه باطل به درجه شهادت نائل آمده اند. این شهدا در دو گلزار شهید (مرکزی و امیری) واقع در شهر سرفاریاب دفن شده اند. در این مقاله از اطلاعاتی همچون: نام و نام خانوادگی، نام پدر، نام مادر، محل تولد، تاریخ تولد (روز، ماه، سال)، فصل تولد، یگان اعزام کننده، محل شهادت، کیفیت شهادت، نحوه شهادت، تاریخ شهادت (روز، ماه، سال)، فصل شهادت، میزان تحصیلات، ایل، طایفه، وضعیت تاهل، شغل، ملیت، دین، جنسیت، مذهب و ... استفاده شده است.

هدف پژوهش حاضر این است که با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی و با کمک اطلاعات و آمار شهدای شهر سرفاریاب استان کهگیلویه و بویراحمد فرهنگ ایثار و شهادت را در جامعه و بخصوص شهر و بخش سرفاریاب گسترش دهد.

برای تبیین نقش و جایگاه فرهنگ ایثار و شهادت که در جنگ متبلور شد، بیش از هر چیز نیازمند بررسی درست دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس هستیم. در این ارتباط، حرکت جدی تحقیقاتی و علمی پیرامون موضوع ضروری به نظر می رسد.

کلمات کلیدی: شهید و شهادت، ایثار و فداکاری، شهر سرفاریاب و استان کهگیلویه و بویراحمد

فرهنگ ایثار و شهادت جزء لاینفک فرهنگ تشیع است که در طول تاریخ باعث پیروزی های مسلمانان و رشد و پیشرفت مدنی و اجتماعی آنان شده است. دوران انقلاب و پس از آن دوران هشت ساله دفاع مقدس و بررسی وقایع آن دوران، وجود ارزش های برآمده از این فرهنگ را در سطح فردی و اجتماعی تأیید می کند. اما متأسفانه با گذشت زمان و با بروز وسایل ارتباط جمعی جدید زمینه های پرداختن به این مقوله کم رنگتر شده و فرهنگی مقابل این فرهنگ عظیم، زمینه رشد پیدا کرده است.

منظور از فرهنگ ایثار، مجموعه نظام ارزش ها، باورها و الگوهای هنجاری است که منجر به بروز نقش ها، رفتارها و روابط اجتماعی ای خواهد شد که برخاسته از جهان بینی اسلامی، فرهنگ عاشورای حسینی و در نهایت آرمان های انقلاب اسلامی و اندیشه های امام راحل (ره) و جامعه ایثارگران است. هشت سال دفاع مقدس در کشورمان، منجر به رواج مفاهیم ارزشی از قبیل فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه گردید و این مفاهیم در میان مردم، به ویژه نوجوانان و جوانان ایرانی، جایگاه ویژه ای یافت و حفظ و پاسداری از ارزش هایی که حاصل خون صدها هزار شهید و جان فشانی های سربازان دلیر و ایثارگران از جان گذشته اسلام است، به یکی از دغدغه های اصلی نهادهای مختلف تبدیل شد. (سامانی، ۱۳۹۱)

فرهنگ شهادت طلبی به واسطه ریشه و خاستگاه های تاریخی خود نوعی فرهنگ دینی و ملی است و می تواند نسخه شفابخشی برای حفظ تمامیت ارضی کشور در مقاطع متفاوتی باشد. این فرهنگ دارای مشخصه ها و ویژگی هایی است که از دیگر فرهنگ ها و حتی فرهنگ مقاومت و پایداری دیگر کشور متمایز و ویژه شده است. مهمترین شاخصه های این فرهنگ خداباوری بود همان گوهری که تمام سکناات و حرکات فرد را متوجه مبدا هستی می نماید. خدامحوری موجب شد تا بر خلاف دیگر ارتش های جهان، رزمندگان اسلام تمام لحظات خود را متوجه خدا نمایند و بر خلاف دیگر استراتژی های نظامی فتح خاک را نه به عنوان یک هدف اولیه و اصلی، بلکه به عنوان یک هدف ثانویه ببینند و این موضوع در تمام تاریخ بشریت بی نظیر است و نمونه های آن را فقط می توان در مقاومت هایی سراغ داشت که از ایران اسلامی بهره گرفته اند.

شهادت هنر مردان خدا و راز سربه مهری است میان عاشق و معشوق. درخشان چراغی است در امتداد نگاه افلاکیان خاکی؛ همانان که راه صدساله را یک شبه پیمودند و از بقعه ی فنا به خطه ی بقا خرامیدند؛ همانان که عرش را بهتر از فرش و سفر را بهتر از حضر یافتند و در گرگ و میش صبح که نوای جرس، عاشقان حرم را صلا می زد، خواب نوشین بامدادی را از دیدگان ربوده و با دوگانه ی عشق به دیدار یار شتافتند؛ همانان که زنده اند و نزد پروردگارشان روزی می خورند « ولاتحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتاً بل احياء عند ربهم یرزقون »

در حقیقت بزرگداشت شهیدان از یک سو تعظیم صبر و صلابت و تکریم فخر و شرافت است و از سویی تعمیم شور و حماسه و تحصیل نور هدایت و تکریم و تجلیل. گرامیداشت شهدای انقلاب شکوهمند اسلامی و شهدای دفاع مقدس پژواک شمشیرهایی است که در عرصه های چهارده قرن مصاف اسلام با کفر طنین افکنده است. برقی که از شمشیر رزم آوران اسلام در بدر و حنین درخشید و در صفین و نهروان چشم فتنه را کور کرد و در کربلا کاخ ستم را سوزاند، سفیر رعدش در فضای ملکوتی بهمن ماه ۱۳۵۷ و هشت سال حماسه دفاع بر نفیر کفر و نفاق فرود آمد و پیام شورانگیز « نصر من الله و فتح قریب » را به جهان و جهانیان اعلام کرد.

اینک گرامیداشت آن همه رشادت ها و شهادت ها همچون نسیم معطری است که بار دیگر عطر دل انگیز آن لاله های بهشتی را به مشام جان زمینیان می رساند و پرتو هدایتی از کهکشان روشن آن حماسه سازان را، فرا راه رهروان و آیندگان قرار می دهد، این کار در گرو حمایت بی دریغ و همکاری همه عزیزانی است که میراث دار افتخارات گذشته و پاسدار اعتبارات امروز و خواستار انتظارات آینده اند.

گرامی و جاوید باد اخلاص و ایثار شهدای گرانقدری که ایمان به آستان امام و اطاعت از مقام ولایت را توشه خود ساختند و سلحشور و سرافراز بر سر سودای یار سرباختند.

ضرورت و اهمیت پژوهش

شهادت زندگانی جاودانه یافتن است؛ اوج و عروج تعالی است. شهادت تکامل ایمان و نهایت خلوص قلب هاست. شهادت مردن تحمیلی نیست، انتخاب آزادانه و آگاهانه است؛ خلوت عاشق و معشوق است. آنان که در زندان تن اسپرند، از درک تفسیر شهادت عاجزند. فقط شهید می تواند شهادت را درک کند. عالم پر از صدا است. صداهای شیطانی و رحمانی، صداهای شیاطین بازتاب ندارد و در دهلیزهای تاریخ گم می شود، اما آواهای رحمانی فریادهای انسانی و صداهای ملکوتی ماندگار و بی مرگند و صدای شهید صدایی آسمانی و خدایی است. صدایی جاودانه و جاری در متن زندگانی، صدایی که در عرض و فرش می پیچد و به اعماق زمین و زمان سفر می کند. (اسوه، ۱۳۸۴، ص ۸)

شهدا شور و عشق حیاتند؛ سرود حماسه و هدفند؛ شهد صدافت، عصاره ی ایثار، خلاصه خلوص، پاره های نور، تبلور نیایش و تجسم عظمت در فراخنای تاریخ اند. شهدا، پروانه های وادی صداقتند و عاشقان کعبه وصال که پره های خود را با اولین شعله های شمع معرفت و سیر الی الله سوزاندند و مسافر آسمان ها شدند تا راه آسمانی شدن برای (فرزندان وطن) باز شود.

نگذاریم که صاعقه های (ابتدال) و (خودگریزی) خرمن (باور) و (اعتقاد) ما را بسوزاند. اما وطن، پا گرفته از غیرت کبوتران حرم عشق است و (کبوتران حرم عشق) پا گرفته از غیرت فرزندان وطن، و غیرت فرزندان وطن، یادگار پرتوهای تابان انوار هدایت احمد (ص) و علی (ع) و حسین (ع) است که در روزگاری نه چندان دور از پای درخت انقلاب، به معراج خون بال گشودند و جاده های (ایثار) را ستاره باران کردند. و حالا بر ماست که به حرمت بدن های پاره پاره پرستوهامان، و به حرمت دست های قلم شده عباس گونه آنها و به خاطر چشم های همیشه منتظر مادرانمان و به حرمت انتظار پدرانمان مگذاریم که یوسف های این وطن از یادها برود و دست های آلوده شهدای ما را از ما بگیرند.

وقتی سنگینی بار امانت، بر دوش تک تک ماست و پرچم نینوایی شهدا بر شانه های ما در اهتزاز، مباد آن لحظه که پایمان بلرزد و دست هامان سست شود. فرهنگ شهید، راه شهید و هدف شهید مقدس است و جاده حرکت او، حلقه اتصال به آخرین چراغ عالم امکان است (همان، ص ۹)

برای تبیین نقش و جایگاه فرهنگ ایثار و شهادت که در جنگ متبلور شد، بیش از هر چیز نیازمند بررسی درست دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس هستیم. در این ارتباط، حرکت جدی تحقیقاتی و علمی پیرامون موضوع ضروری به نظر می رسد.

گرچه علی رغم گذشت چند سال از پایان جنگ، این حرکت کند بوده است، اما به هر حال فرهنگ ایثار و شهادت باید به عنوان میراثی گران سنگ در ذهن ملت ایران باقی مانده و از آفت تحریف مصون بماند، زیرا نشر ارزش های معنوی و اخلاقی با شمیم

عطر خون شهیدان تأثیر به سزایی در اخلاق جوانان داشته و امید و انگیزه برای مبارزه با استکبار جهانی و همچنین ترویج فرهنگ عاشورایی را به همراه دارد.

نتایج این مطالعه می‌تواند در آگاه‌سازی نسل جوان و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه و نهادینه کردن ارزش‌های انقلاب اسلامی و دفاع مقدس که حفظ وحدت و یکپارچگی کشور بوده موثر باشد و این مطالعه می‌تواند فرهنگ ایثار و شهادت را میان جوانان گسترش داده و از نفوذ فرهنگ غرب در جامعه جلوگیری می‌نماید.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تبیین نقش و جایگاه شهدای شهر سرفاریاب استان کهگیلویه و بویراحمد در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

اهداف جزئی:

آگاه‌سازی نسل جوان با فرهنگ ایثار و شهادت

ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه

تعاریف و مبانی نظری

ایثار

ایثار مقدم شمردن دیگران بر خود است و در برابر خودخواهی و خودگرایی قرار می‌گیرد (فتحی، تاریخ مقاله : ۱۳۹۰). ایثار در شکل‌های مختلف تجلی پیدا می‌کند. فداکاری، گذشت، مهرورزی، دوستی، محبت، بخشش مال و ... مصادیق بارزی از ایثار هستند؛ اما والاترین مرتبه رفتار ایثارگرانه را می‌توان در عرصه جهاد در راه خدا مشاهده کرد که با شهادت، جانبازی و اسارت در چنگال دشمنان توأم است. این گونه ایثارگری‌ها از چنان قداست و عظمتی برخوردار هستند که سایر شکل‌های ایثار در مقابل آنها ناچیز و کوچک به حساب می‌آیند (خاقانی آور، تاریخ مقاله: ۱۳۹۰)

پیشینه ایثار

تاریخ ایثار از زمان حضرت آدم (ع) شروع شده و تا آخرین منجی موعود (ع) ادامه خواهد یافت. در طول تاریخ پیامبران و افراد مشهور دیگری در این کره خاکی پا به عرصه گذاشته از روح و عظمت بسیار بالایی برخوردار بوده‌اند تا بتوانند در عین احتیاج به چیزی و داشتن عشق و حب نسبت به آن، آن را بخشند.

هابیل پروارترین گوسفندش را به قربانگاه می‌فرستند، ابراهیم خلیل عزیزترین و یگانه ثمره حیاتش اسماعیل را، پیامبر خاتم (ص) در آن شب روشن افروز، در آن لیله المبیت، علی (ع) را که به منزله نفس و جان اوست در بستر می‌خواباند تا مایه فخر و مباهات خداوند بر ملائکه الله گردد و در جریان مجاهده جایش را، نفس را - نفس را علی (ع) پاره جگرش را فاطمه (س) و سید جوانان اهل بهشت حسین (ع) را نثار می‌کند. (فرهنگ ایثار و شهادت، ص ۲۷، ۱۳۸۴)

شهادت

شهادت در قرآن به عنوان نوعی ادراک به کار رفته شده است شهادت نوعی خاص از دیدن، رؤیت کردن، حضور یافتن و آگاهی پیدا کردن است. واژه شهید به معنای شاهد، گواه، کشته شده در راه خدا آمده است. این مفهوم در تمامی ادیان و بیشتر فرهنگ ها دیده می شود، اما بین این مفهوم در دنیای اسلامی با دنیای مغرب زمین تفاوت های دیده می شود. شریعتی معتقد در ممالک اروپایی به شهید مارتیر می گویند، از ریشه مورت، به معنای مرگ و مردن ولی در اسلام و بالاخص در فرهنگ شیعی که تکیه اصلی آن شهادت است به جای کلمه مارتیر و به جای ریشه مورت، از ضد این مفهوم یعنی کلمه ای از ریشه (شهد) به معنای حضور، حیات، گواه، حی و حاضر انتخاب شده است. و این دو کلمه اختلاف دو بینش، دو نوع نگاه، دو نوع تلقی و شعور و فهم را در اسلام تشیع علوی با فرهنگ های دیگر جهان نشان می دهد (شریعتی، ۱۳۶۱، ص ۱۷۲)

اگر چه مفهوم شهادت در همه فرهنگ ها مقدس می باشد؛ ولی انگیزه های شهادت در ادیان و فرهنگ ها متفاوت می باشد.

فرهنگ شهادت

همانطور که بر روی تعریف واحدی از فرهنگ توافق جمعی وجود ندارد از فرهنگ شهادت نیز تعریفی واحد در دست نیست. لذا به کمک عناصری که در تعریف فرهنگ به آن اشاره نمودم یعنی ارزش ها و باورها درصدد هستم، تعریف جامعی از فرهنگ شهادت ارائه نمایم، زیرا پایه تحقیقات تجربی ما همین تعریف نظری از فرهنگ شهادت می باشد. در تعریف فرهنگ شهادت عده ای بر ویژگی هایی نظیر آمادگی دفاعی و عده ای بر آثار باقی مانده از شهدا تاکید دارند (احمدی، ۱۳۷۹، ص ۵-۱)

شهیدان انقلاب اسلامی در فرهنگ ویژه ای پرورش یافتند که از طرفی ریشه در قرآن و سنت پیامبری دارد و از طرفی با حماسه حسینی و انقلاب خمینی (ره) عجین است. برای آنان که با این جهان بینی و فرهنگ آشنا نیستند و برای تحلیل حوادث همواره در جستجوی علل مادی هستند، درک صحیح انگیزه های شهادت طلبی بسیار مشکل و حتی بعید است. درک منطق و زبان و عمل می کردند و یا آنانی که برای حضور در میدان شهادت (قرعه کشی) می کردند و یا با نارنجک خود را به زیر تانک دشمن می انداختند و با تغییر در فتوکی شناسنامه سن خود را بیشتر نشان می دادند و یا برای حفظ جان دیگران، داوطلبانه روی مین می رفتند، و یا برای عبور دیگران روی سیم های خاردار می خوابیدند، مشکل است، به ویژه برای آنان که خود در این فرهنگ پرورش نیافتند. شناخت این فرهنگ در مرحله اول مستلزم شناخت شهیدانی است که قافله سالار عرصه جهاد و شهادت بوده اند و آن از طرفی مستلزم شناخت مکتبی است که این فرهنگ در آن معنا پیدا می کند درک و باز گویی همه آنچه که شهیدان به عنوان پیش قراولان عرصه شهادت، در ۸ سال دفاع مقدس آفریدند، و آنچه که باور داشتند در فهم ما انسان ها های که به آن مقام نرسیده ایم مشکل است چون (مرتب شهادت از مراتب عالی و کمالات نفسانیه ای است که از اولیای خدا به ارث رسیده است) ما خاکیان محجوب یا افلاکیان چه دانیم که این (ارتزاق عند رب الشهداء) چیست؟ برای شناخت واقعی این قوم، نیاز به کسانی است که علاوه بر مشاهده مستقیم و میدانی به درجاتی از شهود عرفانی هم رسیده باشند.

با توجه به مطالب فوق در این تحقیق (فرهنگ شهادت مجموعه ای از آگاهی ها، باورها، آداب، با اعتقادات و اعمالی است که موجب وصول انسان به عالیترین و راقیتین درجه کمال یعنی انتخاب آگاهانه مرگ در راه خدا می گردد) نظر گرفته شده است. این تعریف با توجه به تعریف ما از فرهنگ که بر عناصری نظیر باورها و ارزش ها تاکید داشت و به استناد تفسیر سید الشهداء

(ع) از آیه شریفه سوره حدید درباره مقام شهادت که مقام شهید را فراتر از کشته شدن در راه خدا دانسته و تعالی خدا گونه رفتارها و حالات درونی را اوج آن بر شمرده اند ارائه گردیده است.

شهادت در مکتب قرآن و تشیع دارای هفت رکن است:

۱- داشتن ایمان به خدا، پیامبر(ص) و ائمه راستین معصوم علیه اسلام

۲- گزینش آگاهانه

۳- به فرمان خدا و رسول خدا

۴- انگیزه راه خدا قرار دادن

۵- ایثارگری برای خشنودی خدا و رسیدن به رضوان و قرب او

۶- برای اعلاء کلمه حق و ریشه کن نمودن باطل پیکار کردن

۷- در معیت خدا و اولیاء خدا بودن

چرا شهادت؟

۱- شوق به لقاء الله

۲- زندگی راستین

۳- بزرگی روح

۴- دل بردن از دنیای فانی و دل بستن به حقیقت باقی

۵- اجرای حق و احیای اسلام(سایت شهدای چیذر)

فرهنگ ایثار و شهادت

فرهنگ ایثار و شهادت مجموعه نظام ارزش ها ، باورها و الگوهای هنجاری هدایتگر به مجموعه نقش ها، رفتارها و روابط اجتماعی برخاسته از جهان بینی اسلامی، فرهنگ عاشورای حسین ی، آرمان های انقلاب اسلامی و اندیشه ها ی حضرت امام خمینی(ره) و جامعه ایثارگران است (غفاری، ۱۳۸۷: ۳۸۱)

ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه نیازمند ترویج و آموزش در سطوح خرد و کلان است تا ضمن ایجاد کارکردهای مثبت در این مسیر، زمینه های لازم جهت شناخت هر چه بهتر و بیشتر شهدا، شهادت و ایثار را فراهم آورد. ترویج در لغت به معنی رایج کردن، متداول کردن و روان کردن است. ترویج، نوعی ترغیب در جهت توسعه منابع انسانی است(انوری، ۱۳۸۱). ترویج

به طور کلی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم و یا به شکل رودررو یا غیرحضوری انجام می پذیرد. ترویج حضوری همچون سخنرانی ها، برگزاری همایش ها، فراهمایی ها، کنگره ها و روضه خوانی ها، ترویجی هستند که مروج و مخاطب با هم مواجه می شوند و پیام و مفهوم ارائه شده بی واسطه به سمع و نظر مخاطب می رسد و بازخورد و بازتاب این پیام قابل مشاهده است. اما در ترویج غیرحضوری مروج، پیام و مفهوم خود را در قالب رسانه ای به سمع و نظر مخاطب می رساند، مانند کتاب، نمایشنامه، فیلم، رادیو، تلویزیون و روزنامه. در این گونه ترویج، پیام که به شکل غیرمستقیم به مخاطب انتقال می یابد، امکان اینکه بازتاب هم زمان نظرات و احساسات مخاطبان و مروجین برسد، وجود ندارد (نورانی، ۱۳۸۸)

آثار ایثار و شهادت

۱- نشاط

۲- شکست استکبار

۳- درس استقامت و مقاومت

۴- باور به وعده ی الهی

۵- آشنایی انسان ها با خدا

۶- درخشانی اسلام

سخنی از امام خمینی (ره) در مورد شهدا

اگر نبود در شأن و عظمت شهدای فی سبیل الله این ایه کریمه که با قلم قدرت غیب بر قلب مبارک نورانی سید رسل صلی الله علیه و اله و سلم نگاشته و پس از تنزیل مراحلی به ما خاکیان صورت کتبی ان رسیده است کافی بود که قلم های ملکوتی و ملکی شکسته شود و قلب های ماوراء اصفیاء الله از جولان در حول ان فرو بسته شود. ما خاکیان محجوب یا افلاکیان چه دانیم که این ارتزاق عند رب الشهداء چی است. چه بسا مقامی باشد که خاص مقربان درگاه او جل و علا و وارستگان خود و فلک هستی باشد. پس مثل من وابسته به علایق و وامانده به حقایق چه گویم و چه نویسم که خاموش بهتر و شکستن قلم اولی است. (ستاد تدوین و نشر آثار شهدا، ۱۳۷۴، ص ۱۱)

سخنی از رهبر معظم انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای درباره شهید

این درس بزرگ را شهید با حضور خود، با کرامت خود، با اجر عظیمی که بدو وعده داده شده است بطور پیوسته به ما که هنوز در پشت حصارهای مادیت و خودپرستی زندانی می باشیم، می دهد و ما را به جهاد مایه هجرت الی الله، به تلاش مخلصانه در راه خدا که همان انجام تکلیف هر زمانم و پاسخ به نیاز هر لحظه است فرا می خواند. رحمت خدا بر انان و تفضل و اجر الهی شامل حال خانواده ای صبور و سرافراز انان باد والسلام الله الزاکیات علی ولیه الاعظم و محبوب جمیع الاسم روحی فداه. (ستاد تدوین و نشر آثار شهدا، ۱۳۷۴، ص ۱۱)

پاسداشت خانواده شهدا و ایثارگران

به طور مسلم خانواده های معظم شهدا و ایثارگران و جانبازان و رزمندگان، ایات مجسم ایثار و فداکار اند. ترسیم جایگاه معنوی آنان در فرهنگ عمومی کشور و الگوپذیری از شجاعت روحانی و اخلاقی آنان، تاثیر فزاینده ای در گسترش ارزش های انقلاب اسلامی و دفاع مقدس خواهد داشت. امروز خدمت به خانواده شهدا و ایثارگران، د واقع خدمت به باورها و ارزش هایی است که عزت و اقتدار این ملت را طی ۸ سال در طوفانی ترین حملات دشمن حفظ کرد. همه اقشار جامعه (به ویژه جوانان) باید دریابند که استقلال و امنیت امروز ان ها، مرهون مجاهدت فرزندان است که در دامان همین خانواده ها تربیت شده اند؛ تا جایی که به دیده تحسین به این عزیزان نگرسته، همواره آنان را قهرمانان واقعی تاریخ ایران بدانند. (منصوری لاریجانی، ۱۳۹۲، ص ۱۴۳)

حشر و نشر با شهدا

در بینش قرانی ما، شهدا همواره زنده اند:

((ولاتقولوا لمن یقتل فی سبیل الله اموات بل احياء ولكن لا تشعرون)) (بقره، ۱۵۴)

درک حیات شهدا، کار دل پاک عاری از هوا و شهوت است. دل اگر طفل دبستان شهادت باشد، حضور جاودانه معلمان طریقت و هدایت را به خوبی می شناسد و روز و شب را در کنار مزار آنان سپری می کند، و از آنجا که شهیدان را واسطه فیض رحمانی می داند، دست گذاری به سوی آنان دراز می کند.

اری؛ شهدا با کسب مدال شهادت، حجاب های جسم و جان را دریده و در استان انوار قدسی حق ارمیده اند و چشم به حقایق غیبی گشوده و ره صد ساله رو یک شبه پیموده اند. از این رو واسطه ی فیض بین عالم ملک و ملکوت اند. ما اگر عظمت شهیدان را درک کنیم و با ساحت نورانی آنان به درگاه خدا استغاثه نماییم، قطعاً خواسته ی ما به هدف اجابت می نشیند، و غبار سنگین غفلت از چهره ی دل زدوده می شود و در فضای عرفانی و روحانیت مزار شهدا، جانی دوباره می گیرد. بنابراین، مزار شهدا، شهر بیدار دلان و دنیا رستگاران است، اما شهر پر از هوس و حرص و دنیا خواهی ما، گورستان است، و ما همواره جهت رهایی از گرد غبار دنیا خواهی و دل مردگی، به شریعه زلال شهیدان نیازمندیم. اگر با این منظر در محضر شهدا بوده ایم، قطعاً از ادامه دهندگان راه آنان خواهیم بود، و گر نه نامحرمان واقعی حریم آنان هستیم. (منصوری لاریجانی، ۱۳۹۲، ص ۱۱)

سابقه پژوهش

عرفانی و صفایی (۱۳۹۸) در مقاله ای با عنوان (موانع و راهکارهای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه)، رویکردی کلی از اسباب ها را مطرح و در لابه لای بحث به اسباب ها هم اشاره کرده اند.

در پژوهش فروغی جهرمی (۱۳۸۸) با عنوان (نگاهی به فرهنگ شهادت) به صورت اجمالی به مبحث شهادت پرداخته شده و همه ی مباحث شهادت را بررسی کرده و البته در لابه لای آن، به بحث اسباب ها به صورت غیرمستقیم اشاره شده است.

در مقاله ی فهیمی (۱۳۸۷) با عنوان (فرهنگ ایثار و شهادت و شاخص های ان) نویسنده شاخص های ایثار و شهادت را بررسی کرده است.

ایزدی (۱۳۸۲) در مقاله ای با عنوان (عزت و افتخار حسینی در پرتو جهاد و شهادت) ایثار و شهادت را عزت افزین دانسته است که در واقع این یکی از مهمترین اثری است که فرهنگ ایثار و شهادت از خود بر جا می گذارد و در پژوهش حاضر نیز به ان اشاره شده است.

هاشمی (۱۳۸۹) در مقاله ای با عنوان (راهکارهای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت) راه های ترویج فرهنگ ایثار و شهادت که به نوعی همان راهکارهای مقابله با آسیب هاست، اشاره و چند موردی از انها راهکارها را بررسی کرده است

روش تحقیق

این مطالعه تحلیلی - توصیفی می باشد و هدف از آن تبیین نقش و جایگاه شهدای شهر سرفاریاب استان کهگیلویه و بویراحمد در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت می باشد.

به طور کلی اطلاعات مورد نیاز برای انجام پژوهش از دو روش جمع آوری می شود:

الف- روش کتابخانه‌ای: در این روش برای جمع آوری اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع و پیشینه‌ی تحقیق از کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها، مقالات و پایگاه‌های اطلاعاتی استفاده می شود.

ب- روش میدانی: در این روش با طراحی پرسشنامه و توزیع آن بین نمونه‌ی آماری، اطلاعات مورد نیاز بوسیله پرسشنامه جمع آوری می شود.

در پژوهش‌های توصیفی عموماً از روش‌های مطالعه کتابخانه‌ای و بررسی متون و محتوای مطالب و نیز روش‌های میدانی نظیر پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده استفاده می شود. به طور کلی پژوهش‌های توصیفی را می توان به سه گروه پیمایشی یا زمینه یاب، ژرفانگر و تحلیل محتوا تقسیم کرد. پژوهش توصیفی - پیمایشی به مطالعه ویژگی‌ها و صفات افراد جامعه می‌پردازد و وضعیت فعلی جامعه آماری را در قالب چند صفت یا متغیر مورد بررسی قرار می‌دهد (حافظ نیا، ۱۳۸۴). در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای برای جمع آوری مبانی نظری و پیشینه تحقیق استفاده شده و در خصوص جمع آوری اطلاعات مربوط به برخی از امار شهدا از روش میدانی استفاده شده است.

محیط تحقیق

استان کهگیلویه و بویراحمد از استان های کشور ایران، مرکز آن شهر یاسوج می باشد و با مساحتی حدود ۱۶ هزار و ۲۴۹ کیلومتر مربع، بین ۳۰ درجه و ۹ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۳۲ دقیقه عرض شمال و ۴۹ درجه و ۵۷ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۴۲ دقیقه طول شرق واقع شده است و سرزمینی نسبتاً مرتفع و کوهستانی، که قله دنا با ارتفاع ۴۴۰۹ متر بلندترین نقطه استان و پستترین ناحیه آن لیشر با ارتفاع ۵۰۰ متر از سطح دریا می باشد.

استان کهگیلویه و بویراحمد از جمله استان های جنوب غربی ایران به شمار می رود که با پنج استان همسایه است :

از شرق با استان اصفهان و فارس، از جنوب با استان بوشهر، از غرب با خوزستان و از شمال با چهارمحال و بختیاری. استان کهگیلویه و بویراحمد از نظر جغرافیایی به دو ناحیه وسیع سردسیری (بویر احمد) و گرمسیری (کهگیلویه) تقسیم می شود. این استان از نظر جمعیت و مساحت از استان های کوچک ایران و در هر دو مورد رتبه ۲۸ را در بین ۳۲ استان کشور دارا می باشد. بزرگترین و پرجمعیت ترین شهرستان استان، شهرستان بویراحمد به مرکزیت یاسوج و کوچکترین آن شهرستان باشت می باشد.

از نظر جمعیت، جمعیت استان کهگیلویه و بویراحمد بر پایه سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ برابر با ۷۱۳ هزار و ۵۲ نفر بوده و این استان به ۸ شهرستان و ۱۶ بخش تقسیم شده است.

شهر سرفاریاب مرکز بخش سرفاریاب از توابع شهرستان چرام در استان کهگیلویه و بویراحمد کشور ایران می باشد. سرفاریاب در سال ۱۳۹۱ به شهر ارتقا یافت و بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهر بالغ بر ۵۰۰۰ نفر اعلام شده است.

یافته های تحقیق

۱- مشخصات شهدای شهر سرفاریاب

نام	نام خانوادگی	نام پدر	نام مادر
علی حسن	بام زر	علی	گل بی بی
عبدالمحمد	پوش	علی محمد	فخری
محمد کریم	چیدان	غلام	خیری
سلیمان	دانشی	مذکور	عصمت بیگم
عبدالرضا	دیرباز	گرگ الله	گلابتون
کرامت الله	دیرباز	شکرالله	شاه بی بی
خداخواست	کشاورز	ایاز	فاطمه
خیرالله	کشاورز	عبد الرسول	کتا

۲- فراوانی برحسب تاریخ تولد(روز)

روز	فراوانی (تعداد)	روز	فراوانی (تعداد)
یکم	۳	شانزدهم	۰
دوم	۱	هفدهم	۰
سوم	۱	هجدهم	۰
چهارم	۰	نوزدهم	۰
پنجم	۰	بیستم	۱
ششم	۰	بیست یکم	۰
هفتم	۰	بیست دوم	۰
هشتم	۰	بیست سوم	۰
نهم	۰	بیست چهارم	۰
دهم	۱	بیست پنجم	۰
یازدهم	۱	بیست ششم	۰
دوازدهم	۰	بیست هفتم	۰
سیزدهم	۰	بیست هشتم	۰
چهاردهم	۰	بیست نهم	۰
پانزدهم	۰	سی ام	۰

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب تاریخ تولد(روز)، ۳ نفر در روز یکم، ۱ نفر در روز دوم، ۱ نفر در روز سوم، ۱ نفر در روز دهم، ۱ نفر در روز یازدهم و ۱ نفر در روز بیستم ماه متولد شده اند.

۳- فراوانی بر حسب تاریخ تولد(ماه)

ماه	فراوانی (تعداد)	ماه	فراوانی (تعداد)
فروردین	۰	مهر	۳
اردیبهشت	۱	آبان	۰
خرداد	۱	آذر	۰
تیر	۰	دی	۱
مرداد	۰	بهمن	۱
شهریور	۰	اسفند	۱

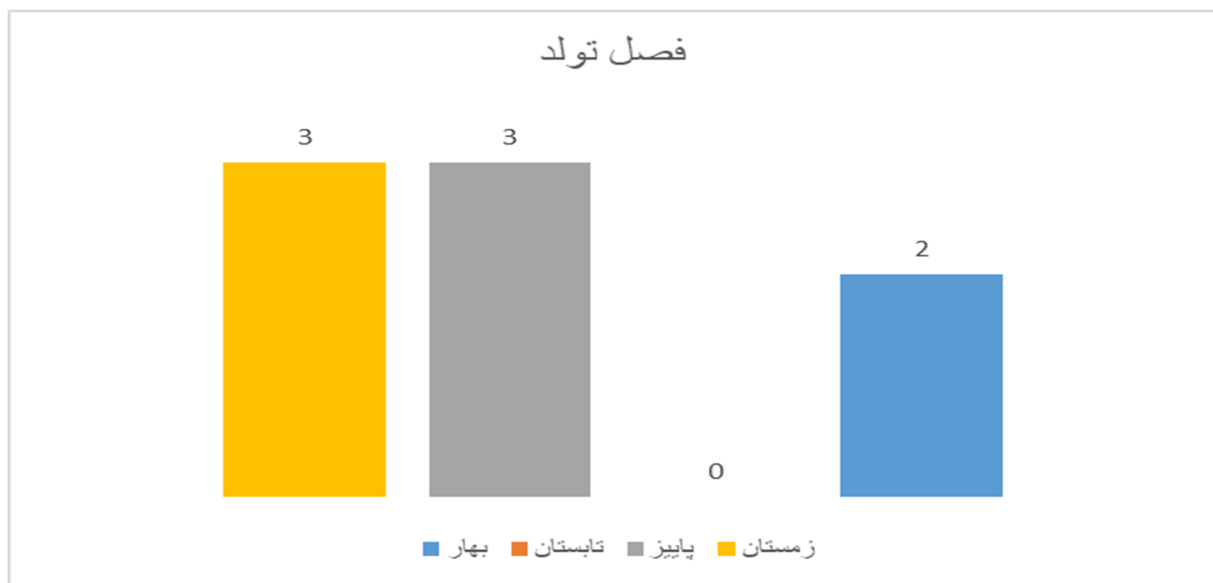
مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب تاریخ تولد(ماه)، ۱ نفر در اردیبهشت، ۱ نفر در خرداد، ۳ نفر در مهر، ۱ نفر دی، ۱ نفر بهمن و ۱ نفر در اسفند ماه متولد شده اند.

۴- فراوانی بر حسب تاریخ تولد (سال)

سال	فراوانی (تعداد)
۱۳۴۲	۱
۱۳۴۳	۳
۱۳۴۴	۱
۱۳۴۵	۱
۱۳۴۶	۰
۱۳۴۷	۱
۱۳۴۸	۰
۱۳۴۹	۰
۱۳۵۰	۰
۱۳۵۱	۱

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب تاریخ تولد (سال)، ۱ نفر در سال ۱۳۴۲، ۳ نفر در سال ۱۳۴۳، ۱ نفر در سال ۱۳۴۴، ۱ نفر در سال ۱۳۴۵، ۱ نفر در سال ۱۳۴۷ و ۱ نفر هم در سال ۱۳۵۱ متولد شده اند.

۵- فراوانی بر حسب فصل تولد شهدا

مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب فصل تولد شهدا، ۳ نفر در زمستان، ۳ نفر در پاییز و ۲ نفر در فصل بهار متولد شده اند.

۶- فراوانی بر حسب تاریخ شهادت (روز)

روز	فراوانی (تعداد)	روز	فراوانی (تعداد)
یکم	۰	شانزدهم	۰
دوم	۰	هفدهم	۰
سوم	۰	هجدهم	۰
چهارم	۳	نوزدهم	۱
پنجم	۲	بیستم	۱
ششم	۰	بیست یکم	۰
هفتم	۰	بیست دوم	۰
هشتم	۰	بیست سوم	۰
نهم	۰	بیست چهارم	۰
دهم	۱	بیست پنجم	۰
یازدهم	۰	بیست ششم	۰
دوازدهم	۰	بیست هفتم	۰
سیزدهم	۰	بیست هشتم	۰
چهاردهم	۰	بیست نهم	۰
پانزدهم	۰	سی ام	۰

مطالعات انجام گرفته نشان داد، از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب تاریخ شهادت (روز)، ۳ نفر در روز چهارم، ۲ نفر در روز پنجم، ۱ نفر در روز دهم، ۱ نفر در روز نوزدهم و ۱ نفر هم در روز بیستم ماه به شهادت رسیده اند.

۷- فراوانی بر حسب تاریخ شهادت (ماه)

ماه	فراوانی (تعداد)	ماه	فراوانی (تعداد)
فروردین	۰	مهر	۰
اردیبهشت	۰	ابان	۰
خرداد	۰	اذر	۱
تیر	۳	دی	۱
مرداد	۰	بهمن	۱
شهریور	۰	اسفند	۲

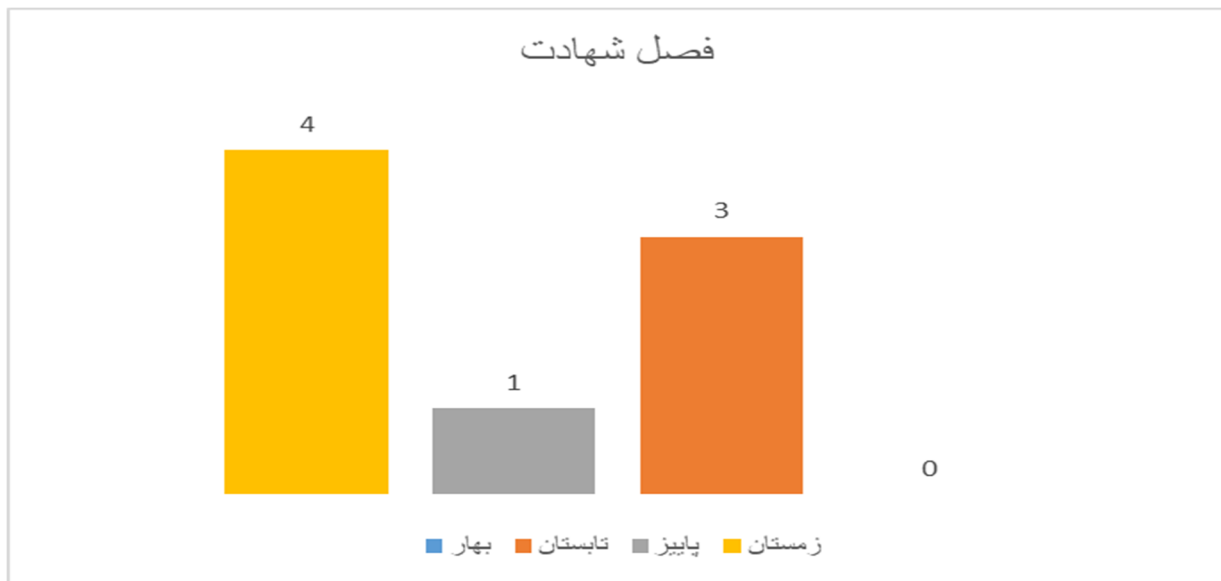
مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب تاریخ شهادت (ماه)، ۳ نفر در تیر، ۱ نفر در اذر، ۱ نفر در دی، ۱ نفر در بهمن و ۲ نفر در اسفند ماه به شهادت رسیده اند.

۸- فراوانی بر حسب تاریخ شهادت (سال)

سال	فراوانی (تعداد)
۱۳۶۳	۱
۱۳۶۴	۰
۱۳۶۵	۱
۱۳۶۶	۲
۱۳۶۷	۴

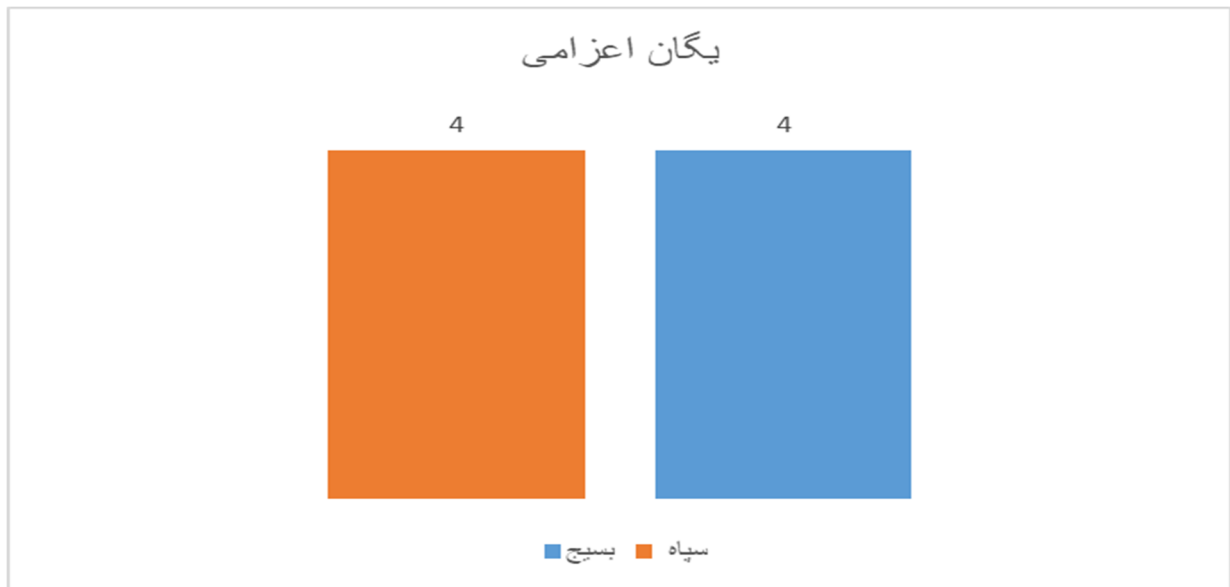
مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب تاریخ شهادت (سال)، ۱ نفر در سال ۱۳۶۳، ۱ نفر در سال ۱۳۶۵، ۲ نفر در سال ۱۳۶۶ و ۴ نفر در سال ۱۳۶۷ به شهادت رسیده اند.

۹- فراوانی بر حسب فصل شهادت شهیدا

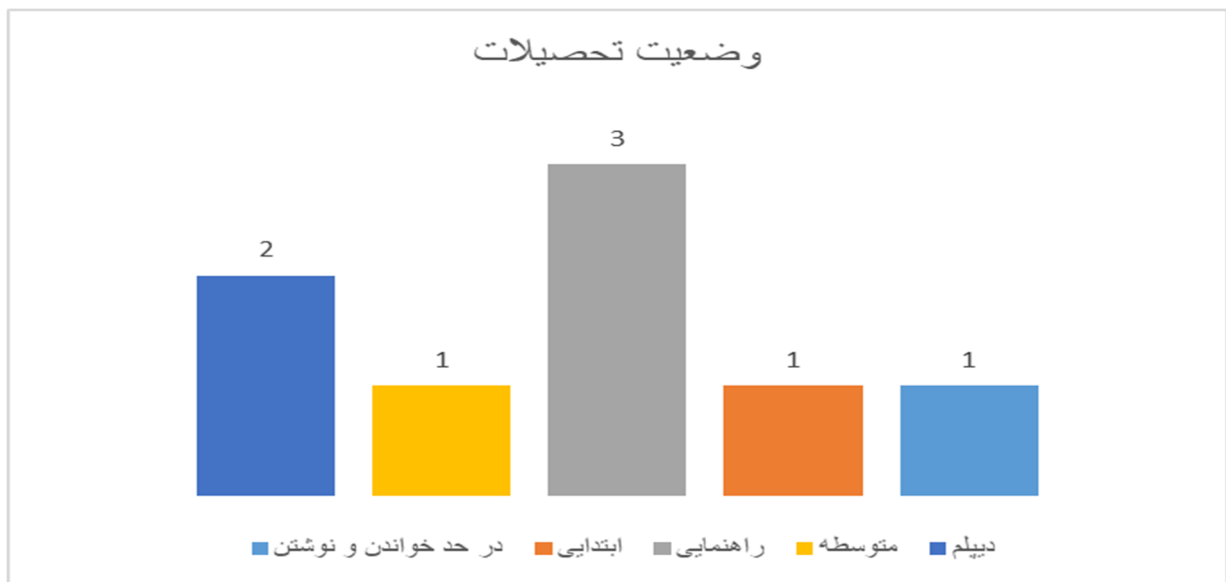
مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب فصل شهادت شهیدا، ۴ نفر در زمستان، ۱ نفر در پاییز و ۳ نفر در تابستان به شهادت رسیده اند.

۱۰- فراوانی بر حسب یگان اعزام کننده شهدا به جبهه

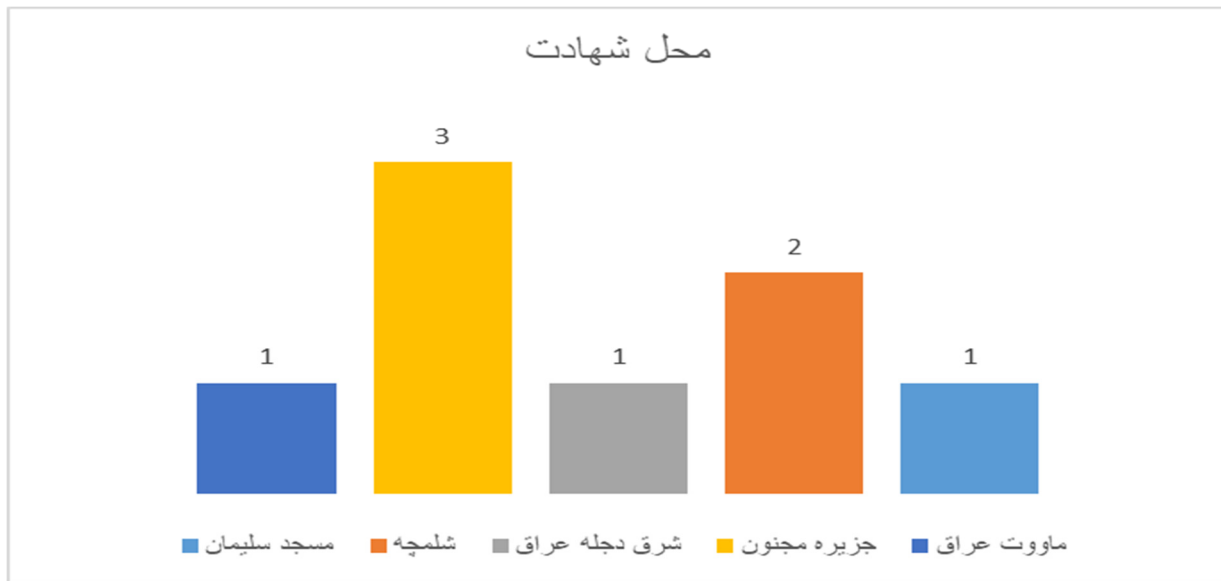
مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب یگان اعزام کننده شهدا به جبهه، ۴ نفر از طرف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ۴ نفر هم از طرف بسیج به جبهه های جنگ حق علیه باطل اعزام شدند.

۱۱- فراوانی بر حسب وضعیت تحصیلات شهدا

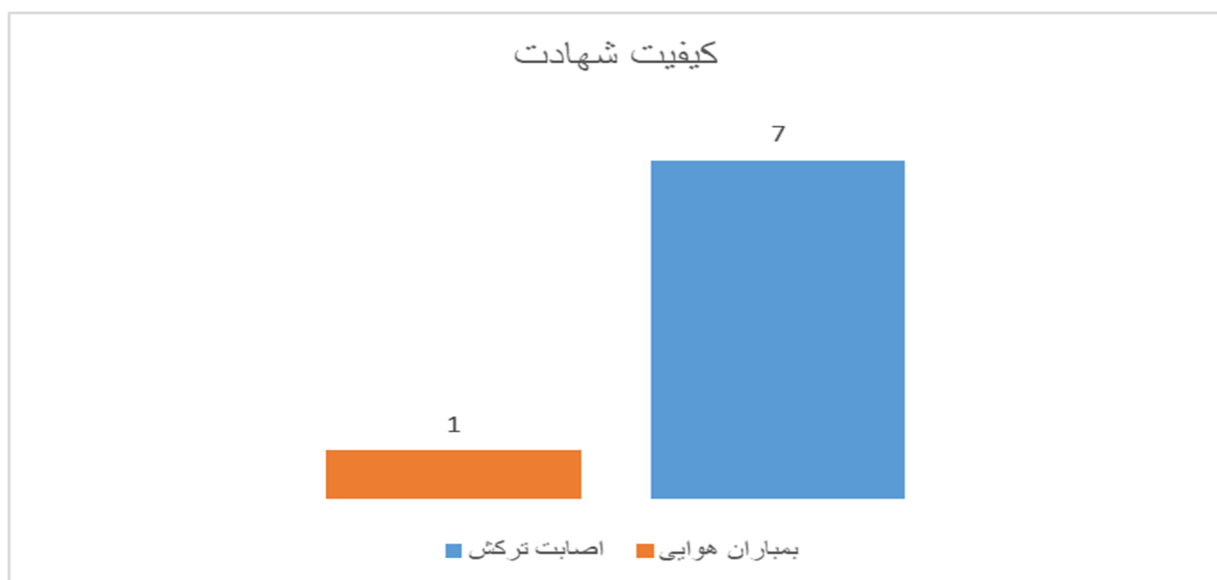
مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب وضعیت تحصیلات شهدا، ۲ نفر دیپلم، ۱ نفر دوره متوسطه، ۳ نفر دوره راهنمایی، ۱ نفر دوره ابتدایی و ۱ نفر هم در حد خواندن و نوشتن تحصیلات (سواد) داشته اند.

۱۲- فراوانی بر حسب محل شهادت شهدا

مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب محل شهادت شهدا، ۱ نفر در ماووت عراق، ۳ نفر در جزیره مجنون، ۱ نفر در شرق دجله عراق، ۲ نفر در شلمچه و ۱ نفر در مسجد سلیمان به شهادت رسیده اند.

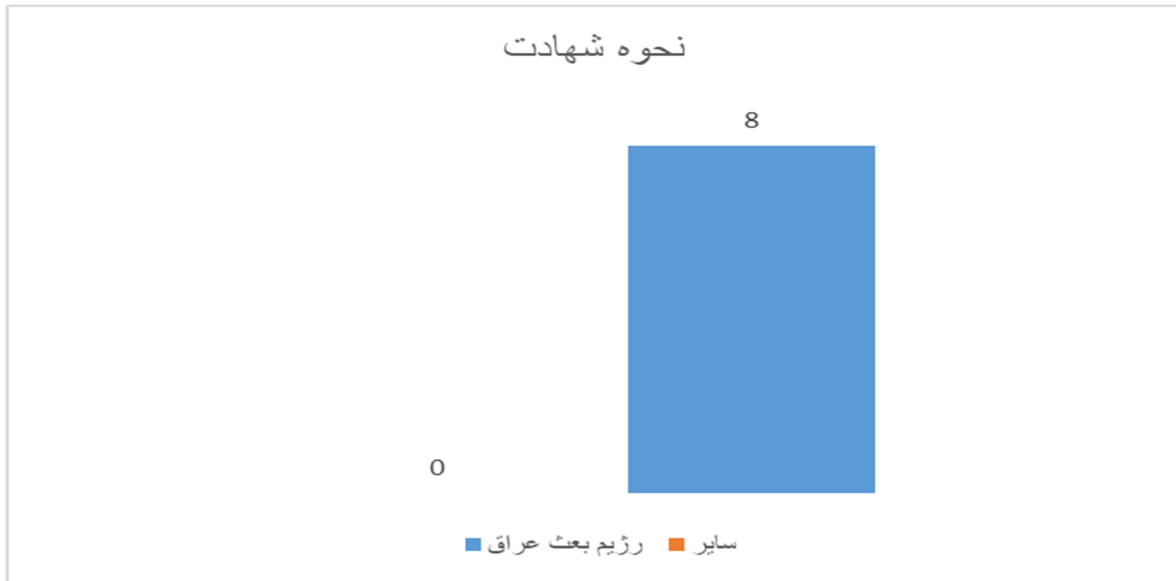
۱۳- فراوانی بر حسب کیفیت شهادت شهدا

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب کیفیت شهادت شهدا، ۱ نفر بر اثر بمباران هوایی و ۷ نفر دیگر بر اثر اصابت ترکش به اعضای مختلف بدن به شهادت رسیده اند.

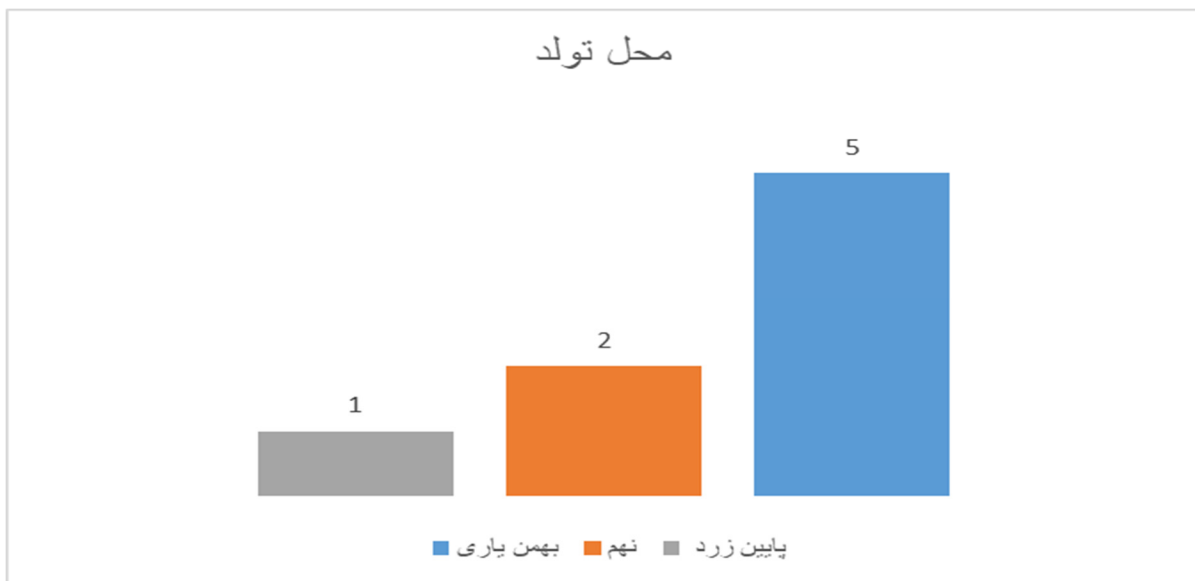

۱۴- فراوانی بر حسب نحوه شهادت شهدا

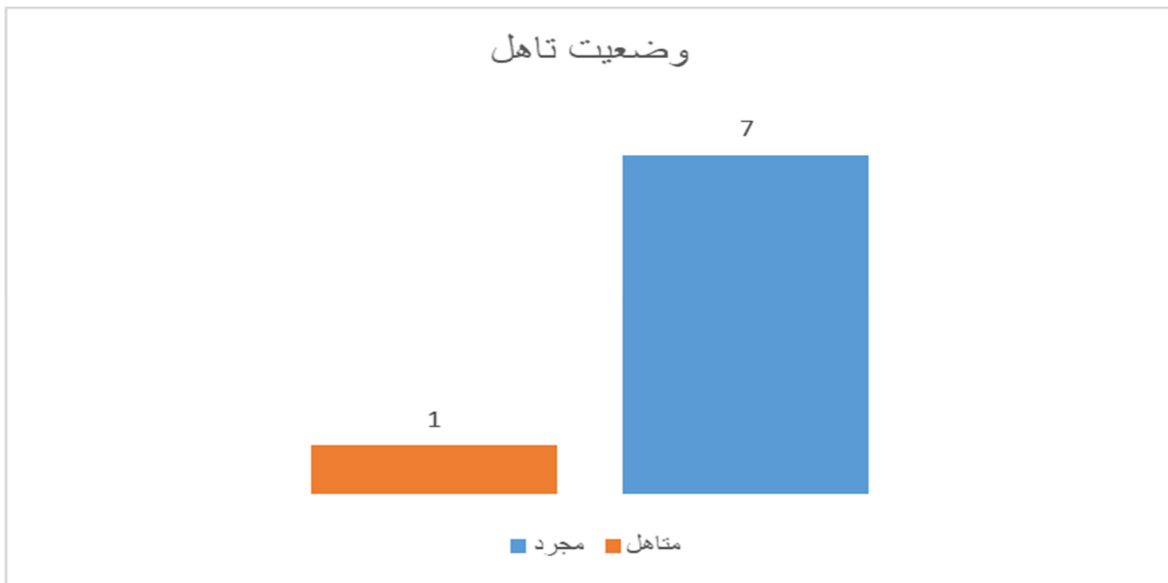
مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب نحوه شهادت شهدا، هر ۸ نفر در مبارزه با دشمن بعثی به درجه شهادت نائل آمده اند.

۱۵- فراوانی بر حسب محل تولد شهدا

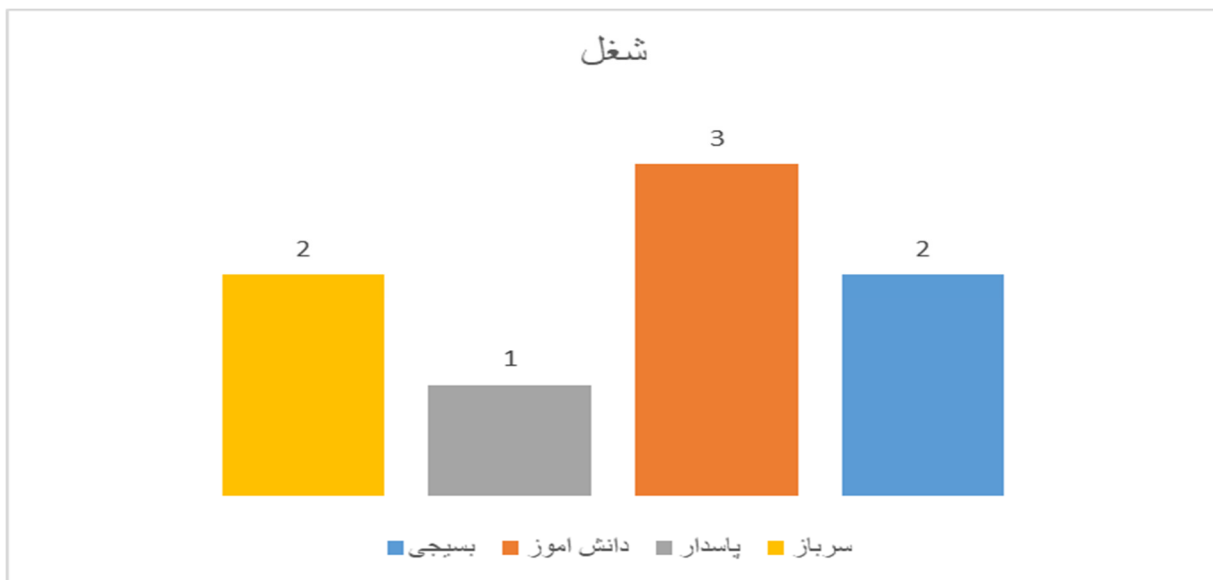
مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب، ۱ نفر در روستای پایین زرد، ۲ نفر در روستای نهم و ۵ نفر در روستای بهمن یاری متولد شده اند.

۱۶- فراوانی بر حسب وضعیت تاهل شهدا

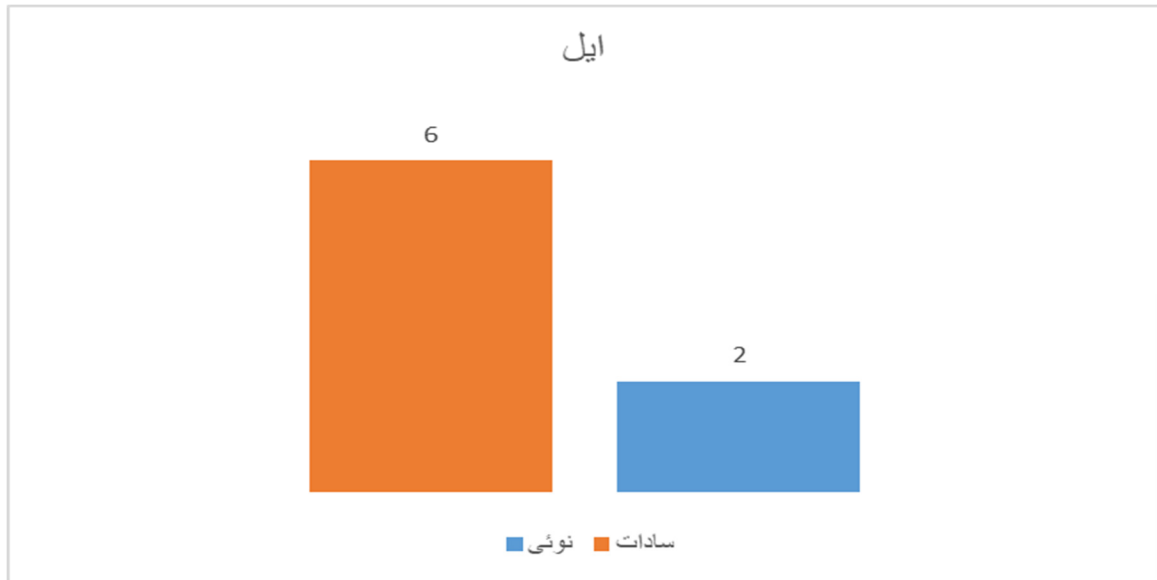
مطالعات نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب وضعیت تاهل، ۱ نفر متاهل و ۷ نفر مجرد هستند.

۱۷- فراوانی بر حسب شغل شهدا

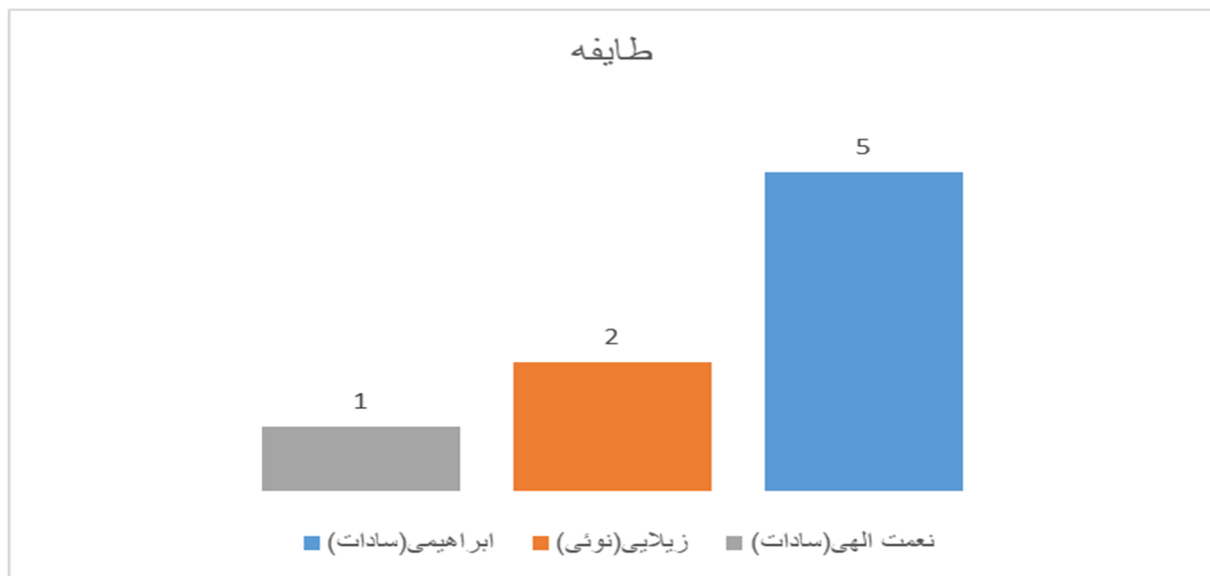
مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب، ۲ نفر سرباز، ۱ نفر پاسدار، ۳ نفر دانش آموز و ۲ نفر بسیجی می باشند.

۱۸- فراوانی بر حسب ایل

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب، ۶ نفر از ایل سادات و ۲ نفر از ایل نوئی هستند

۱۹- فراوانی بر حسب طایفه

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب، ۱ نفر از طایفه نعمت الهی، ۲ نفر از طایفه زیلایی و ۵ نفر از طایفه ابراهیمی می باشند.

۲۰- فراوانی بر حسب جنسیت، ملیت، دین و مذهب شهدا

گویه	نوع	فراوانی (تعداد)
جنسیت	مذکر(مرد)	۸
ملیت	ایرانی	۸
دین	اسلام	۸
مذهب	تشیع	۸

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب جنسیت، هر ۸ نفر جنسیتی مذکر دارند.

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب ملیت، هر ۸ نفر ملیتی ایرانی دارند.

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب دین، هر ۸ نفر پیرو دین اسلام می باشند.

مطالعات انجام گرفته نشان داد، که از تعداد ۸ نفر شهید شهر سرفاریاب بر حسب مذهب، هر ۸ نفر دارای مذهب تشیع هستند.

۲۱- اطلاعات گلزار شهدای شهر سرفاریاب

نام گلزار	شهر	تعداد مزار	وضعیت ساماندهی	تاریخ شروع ساماندهی	تاریخ خاتمه ساماندهی
سرفاریاب (مرکزی)	سرفاریاب	۶	خاتمه یافته	۱۳۸۴/۱/۱	۱۳۸۶/۱/۱
سرفاریاب (امیری)	سرفاریاب	۲	خاتمه یافته	۱۳۸۷/۱/۱	۱۳۸۸/۱/۱

مطالعات نشان داد، که شهر سرفاریاب دارای دو گلزار شهدای (مرکزی و امیری) می باشد، که بر این اساس ۸ مزار در این دو

گلزار می باشد. شش مزار در گلزار شهدای مرکزی و دو مزار در گلزار شهدای دیرباز یا محله امیری.

۲۲- اطلاعات تکمیلی

گویه	فراوانی (تعداد)
تعداد شهدای استان کهگیلویه و بویراحمد	۱۸۸۰
تعداد شهدای شهرستان چرام	۱۳۵
تعداد شهدای بخش سرفاریاب	۷۲
تعداد شهدای بخش سرفاریاب (دفن شده در بخش)	۳۸
تعداد شهدای بخش سرفاریاب (دفن شده بیرون از بخش)	۳۴
تعداد شهدای شهر سرفاریاب	۸
شهدای مفقودالجسد سرفاریاب	۱

مطالعات نشان می دهد که بر اساس امار بدست آمده، تعداد شهدای استان کهگیلویه و بویراحمد ۱۸۸۰ نفر، تعداد شهدای شهرستان چرام ۱۳۵ نفر، تعداد شهدای بخش سرفاریاب ۷۲ نفر، از ۷۲ نفر شهدای بخش سرفاریاب ۳۸ نفر در سرفاریاب و ۳۴ نفر بیرون از سرفاریاب دفن شده، تعداد شهدای شهر سرفاریاب ۸ نفر و ۱ نفر هم مفقودالثر می باشد.

گلزار شهدای مرکزی سرفاریاب

گلزار شهدای شهیدان دیرباز (محلہ امیری) سرفاریاب

بحث و نتیجه گیری

یکی از رسالت‌ها و مسؤولیت‌ها در طول تاریخ در همه عصرها و همه تمدن‌ها و کشورها انتقال دادن ارزش‌های حاکم بر جامعه است حفظ و اعتلاء و انتقال ارزش‌های اصیل فرهنگی و دینی و باورهای مطلوب اجتماعی رفتارهای متعالی فردی و جمعی مانند نشاط و پویایی، عذوفت، استواری، عزم و ایثار و شهادت و تلاش از اساسی‌ترین رسالت‌های همگانی است.

رسانه‌های گروهی از جمله رادیو و تلویزیون و مطبوعات و وسایل صوتی و تصویری و اطلاع‌رسانی نوین می‌توانند نقش قابل توجهی در تبلیغ و ترویج بسیاری از باورها و ارزش‌های فرهنگی داشته باشند. هنگامی که فرهنگ شهادت در جامعه رواج یافت، شوق و شغفی در قلوب به وجود می‌آید که سبب مسابقه و رقابت بر سر کسب این مقام می‌شود. پیامبر گرامی اسلام (ص) با ترویج فرهنگ جهاد و شهادت توانست با جمع‌اندک و ناتوان مسلمانان اولی (به لحاظ مادی) نصرت و یاری خداوند متعال را کسب کرده، بزرگ‌ترین ضربه‌ها را بر پیکر شرک زده و سبب تثبیت و گسترش سریع اسلام شود. با گسترش فرهنگ جهاد و شهادت طلبی است که لرزه بر اندام دشمنان می‌افتد و آنان را از نفوذ در دژهای اسلام ناامید می‌کند.

پس تنها گسترش و رواج فرهنگ جهاد و شهادت است که استقرار عدل جهانی را به دنبال خواهد داشت و فاصله گرفتن از این فرهنگ یعنی ذلت و ضلالت جوامع و دور ماندن از قافله نور و هدایت. امید است بشریت امکان بازگشت به رسالت معنوی و ملکوتی خود را از دست نداده و توفیق شناخت و عمل به آن را به دست آورند و از این راه تمام تلاش‌ها و دانش‌ها در جهت بهبود جوامع و سعادت واقعی انسانها قرار گیرد و تمدن‌های بی‌جان، با روح ایمان جان گرفته و معنای حقیقی زندگی در تمام ابعاد شخصیت انسانی گسترش یابد. حماسه بزرگ هشت سال دفاع مقدس باید به عنوان میراثی گرانسنگ در ذهن ملت ایران باقی و از آفت تحریف مصون بماند. تنها در این صورت است که آیندگان و کسانی که دوران پرافتخار دفاع مقدس را درک نکرده‌اند، می‌توانند این میراث را در منظر دیدگان خویش قرار دهند و از اندوخته‌های گران‌بهای آن سود جویند. بدیهی است ملت ما امروز با داشتن مفاخر و دستاوردهای گران‌بهای دوران دفاع مقدس در تدوین الگوی فرهنگی، نیازمند مبانی تئوریک متناسب با تحول، از دیگران نیست.

فرهنگ شهادت طلبی به واسطه ریشه و خاستگاه‌های تاریخی خود نوعی فرهنگ دینی و ملی است و می‌تواند نسخه شفابخشی برای حفظ تمامیت ارضی کشور در مقاطع متفاوتی باشد. این فرهنگ دارای مشخصه‌ها و ویژگی‌هایی است که از دیگر فرهنگها و حتی فرهنگ مقاومت و پایداری دیگر کشور متمایز و ویژه شده است. مهمترین شاخصه‌های این فرهنگ خداباوری بود همان گوهری که تمام سکناات و حرکات فرد را متوجه مبدا هستی می‌نماید. خدامحوری موجب شد تا بر خلاف دیگر ارتش‌های جهان، رزمندگان اسلام تمام لحظات خود را متوجه خدا نمایند و بر خلاف دیگر استراتژی‌های نظامی فتح‌خاک را نه به عنوان یک هدف اولیه و اصلی، بلکه به عنوان یک هدف ثانویه ببینند و این موضوع در تمام تاریخ بشریت بی‌نظیر است و نمونه‌های آن را فقط می‌توان در مقاومت‌هایی سراغ داشت که از ایران اسلامی بهره گرفته‌اند.

در حقیقت بزرگداشت شهیدان از یک سو تعظیم صبر و صلابت و تکریم فخر و شرافت است و از سوی تعمیم شور و حماسه و تحصیل نور هدایت و تکریم و تجلیل. گرامیداشت شهدای انقلاب شکوهمند اسلامی و شهدای دفاع مقدس پژواک شمشیرهایی است که در عرصه‌های چهارده قرن مصاف اسلام با کفر طنین افکنده است. برقی که از شمشیر رزم‌آوران اسلام

در بدر و حنین درخشید و در صفین و نهروان چشم فتنه را کور کرد و در کربلا کاخ ستم را سوزاند، سفیر رعدش در فضای ملکوتی بهمن ماه ۱۳۵۷ و هشت سال حماسه دفاع بر نفیر کفر و نفاق فرود آمد و پیام شورانگیز (نصر من الله و فتح قریب) را به جهان و جهانیان اعلام کرد.

اینک گرامیداشت آن همه رشادت ها و شهادت ها همچون نسیم معطری است که بار دیگر عطر دل انگیز آن لاله های بهشتی را به مشام جان زمینیان می رساند و پرتو هدایتی از کهکشان روشن آن حماسه سازان را، فرا راه رهروان و آیندگان قرار می دهد، این کار در گرو حمایت بی دریغ و همکاری همه عزیزانی است که میراث دار افتخارات گذشته و پاسدار اعتبارات امروز و خواستار انتظارات آینده اند.

استان کهگیلویه و بویراحمد استانی در جنوب غربی کشور ایران اسلامی که با توجه به مساحت و جمعیت کم نسبت به سایر استان های دیگر، مردمان این استان در جبهه های جنگ حق علیه باطل (دفاع مقدس) حضور یافته، که به طبع آن بیشترین حضور و تعداد شهدا، جانبازین و ایثارگران را در میان سایر استان های دیگر به نسبت جمعیت را دارا می باشد.

استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۸۸۰ شهید، ۱۳ هزار جانباز، ۳۳ هزار رزمنده، ۳۱۸۰ ازاده به کشور عزیزمان اهدا کرده است. تعداد ۲۷۰ نفر از شهدا، پاسدار، ۳۰۰ نفر سرباز و بقیه بسیجی بوده اند. که کوچکترین شهید ۱۲ و کهنسالترین ۶۷ سال سن داشتند.

شهرستان چرام یکی از شهرستان های استان کهگیلویه و بویراحمد، که دارای ۱۳۵ شهید و الامقام می باشد.

بخش سرفاریاب تابعه ی شهرستان چرام یکی از بخش های استان کهگیلویه و بویراحمد، ۷۲ شهید و الامقام به کشور عزیزمان اهدا کرده، که از این تعداد ۳۸ شهید در خود بخش سرفاریاب دفن و ۳۴ شهید دیگر در سایر مناطق استان کهگیلویه و بویراحمد دفن می باشند.

بخش سرفاریاب دارای ۱۶ گلزار شهدا می باشد، که از این تعداد ۲ گلزار در شهر سرفاریاب و ۱۴ گلزار دیگر در روستاهای تابعه ی این بخش واقع شده اند.

شهر سرفاریاب که مرکز بخش سرفاریاب می باشد دارای ۸ شهید و الامقام که این شهدا در دو گلزار شهید (مرکزی و محله امیری) دفن شده اند. از این ۸ شهید یک نفر متاهل و هفت نفر دیگر مجرد هستند که ثمره ازدواج یک نفر شهید متاهل (علی حسن بام زر)، ۱ دختر می باشد و از تعداد ۸ نفر شهید، ۱ شهید مفقود الجسد (سید سلیمان دانشی) می باشد.

- ۱- خاقانی آور، راضیه (۱۳۹۰). (ایثار و شهادت در آموزه سیاسی - فرهنگ شیعه)، مجموعه مقالات همایش ملی فرهنگ ایثار و شهادت. دانشگاه زنجان، مندرج در سایت نوید شاهد، ۱۳۹۰، به آدرس زیر:
<http://www.navideshahed.com/fa/print.php?UID=260964>
- ۲- شریعتی، علی (۱۳۶۱). حسین وارث آدم و بحثی راجع به شهید. تهران: نشر قلم
- ۳- احمدی، احمد (۱۳۷۹). "فرهنگ شهادت". مصاحبه در مجله شهود شماره ۴ انتشارات بنیاد شهید
- ۴- انوری، حسن (۱۳۸۱). فرهنگ بزرگ سخن، تهران: نشر سخن.
- ۵- سالکان ره عشق، تهیه و تنظیم ستاد تدوین و نشر آثار شهید، ۱۳۷۴
- ۶- منصوری لاریجانی، اسماعیل، دستاوردهای دفاع مقدس و راه های حفظ و نشر آن، ۱۳۹۲
- ۷- نورانی، حسین (۱۳۸۸) آسیب شناسی شیوه های ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، پایگاه اینترنتی پایداری
- ۸- فرهنگ ایثار، خبرنامه شورای فرهنگی و نظارت بر امور ترویج فرهنگ ایثار و شهادت شماره ی ۱۳۸۴، ۲۷
- ۹- خلاصه مقالات همایش اسوه (معلم، دانش آموز، شهادت و فردا) برگزار کننده موسسه فرهنگی آموزشی امام حسین (ع)، ۱۳۸۴، مشهد مقدس.
- ۱۰- خشت زر، بهروز، و همکاران، ۱۳۹۷، نقش مردم استان کهگیلویه و بویراحمد در دفاع مقدس
- ۱۱- سامانی، سید محمود، ۱۳۹۱، فرهنگ ایثار در اسلام و راه های ترویج آن در جامعه، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
- ۱۲- سایت گلزار شهدای چیدر، ۱۳۹۵، شهید و شهادت و شهادت طلبی، ادرس سایت
<HTTPS://GOLZARECHIZAR.IR>
- ۱۳- فرهنگ اعلام شهدا استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۲، نشر شاهد، بنیاد شهید و امور ایثارگران
- ۱۴- کتابچه سرداران و ۱۳۵ شهید شهرستان چرام، اسفند ۱۳۹۰، بنیاد شهید و امور ایثارگران شهرستان چرام، چاپ دیجیتال
 بیژنی
- ۱۵- برخی از اطلاعات شهدا با همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران شهرستان چرام بدست آمده است.